

ВСЕСВІТНЯ ЛІТЕРАТУРА

10, 2019

ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 74426

В СУЧАСНІЙ
ШКОЛІ

УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2020
УМОВИ ТА ПОРЯДОК
ПРОВЕДЕННЯ

**СИСТЕМА
КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ**
ПЕРШИЙ СЕМЕСТР
5–8 КЛАСИ

МИКОЛА ГОГОЛЬ. «МЕРТВІ ДУШІ»
РІЗНОРІВНЕВІ ЗАВДАННЯ
9 КЛАС

**УРОКИ З ВЛАСНИМ
АРОМАТОМ**

КРОК ДО НУШ
РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ
У ПОЕТИЧНОМУ СВІТІ
5 КЛАС

РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ
У СВІТІ ПРИГОД
6 КЛАС

ВСЕСВІТНЯ ЛІТЕРАТУРА В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Щомісячний
науково-методичний журнал

№ 10 (456)
ЖОВТЕНЬ 2019

Видається з 1976 року.
До 1993 року журнал називався
«Русский язык и литература в средних
учебных заведениях Украины».
з 1993 до 1996 року – «Відродження».
з 1996 до 2011 року – «Всесвітня література
в середніх навчальних закладах України».

Свідчення про державну реєстрацію
КВ № 17885 – 6735Р від 21.06.2011 р.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 74426

Видавець:
РА «ОСВІТА УКРАЇНИ»

Головні редактори:
ІРИНА ГОРОБЧЕНКО
ОЛЕКСАНДР КАСНКО

Редакційна колегія:
ВАЛЕНТИНА БОЙКО,
ЄВГЕНІЯ ВОЛОШУК,
ДМИТРО НАЛИВАЙКО,
ЄВГЕНІЯ ПЕТРОВА (КАНАДА),
ВАЛЕНТИНА СНІГІРЬОВА,
ЛІДІЯ СИМАНОВА,
КАТЕРИНА ТАРАНИК-ТКАЧУК,
ОЛЕНА ФІДКЕВИЧ,
ФЕЛІКС ШТЕЙНБУК

Методична рада:
ЛАРИСА ЦІПОВ'ЯЗ,
ВОЛОДИМИР ГЛІБОВЕЦЬ,
ЄВДОКІЯ КАШУБА,
ЖАННА КОСТЮК,
ОЛЕНА КРЮЧЕНКОВА,
ВАЛЕНТИНА НЕВІНЧАНА,
ОЛЕНА ПРАДІЙЧУК,
ОКСАНА ТІХОМІРОВА,
МАРИНА ЧУБАРОВА

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

ПРО ВОЛОДАРІВ СЕРДЕЦЬ
І ДУМОК ДІТЯЧИХ

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Валентина НЕВІНЧАНА
ЩОБ НЕ БУЛО ПІЗНО

НАЗУСТРІЧ КОНКУРСУ «УЧИТЕЛЬ РОКУ»

ПРО УМОВИ ТА ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ
«УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2020»

Лист МОН України № 1/11-7730 від 23.08.2019

СТОРІНКА НАУКОВЦЯ

Юрій КОВБАСЕНКО, Світлана ДЯЧОК
ВИКОРИСТАННЯ АНТИЧНОГО ІНТЕРТЕКСТУ
В ТВОРЧІЙ ПАРАДИГМІ ЛІНИ КОСТЕНКО
Інтенції, традиції, новаторство

КОНКУРС «ЗНАЮ. УМІЮ. ПОДІЛЮСЯ»

Валентина НЕВІНЧАНА
УРОКИ З ВЛАСНИМ АРОМАТОМ
Із досвіду роботи

Володимир ГЛІБОВЕЦЬ

ПОЕМА МИКОЛИ ГОГОЛЯ «МЕРТВІ ДУШІ»

Система різнорівневих завдань, 9 клас

Оксана БУШАКОВА

СИСТЕМА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

За творами Марка Твена, Е. Портер,
Р. Л. Стівенсона, Ч. Дікенса, М. Гоголя,
Дж. Олдріджа, Дж. Р. Кіплінга, Лі Бо, Ду Фу,
Рудакі, Омара Хайяма, Данте Аліґ'єрі,
поемою «Пісня Про Роланда»

Перший семестр, 5–8 класи

КРОК ДО НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Алла ІВАЩЕНКО

РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ У ПОЕТИЧНОМУ СВІТІ

Матеріали до уроку зарубіжної літератури, 5 клас

Алла ІВАЩЕНКО

РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ У СВІТІ ПРИГОД

Матеріали до уроку зарубіжної літератури, 6 клас

АВТОРСЬКИЙ УРОК

Леся КОЛОДКІНА

ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗУ ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ

За казкою Оскара Уайльда «Хлопчик-зірка»

Урок зарубіжної літератури, 5 клас

Тетяна ЛУК'ЯНЕНКО

ЗОВНІШНЯ ТА ВНУТРІШНЯ КРАСА ЛЮДИНИ.

ПЛЯХ ДО ВІДРОДЖЕННЯ ДУШІ

За казкою Оскара Уайльда «Хлопчик-зірка»

Урок зарубіжної літератури, 5 клас

ВИКОРИСТАННЯ АНТИЧНОГО ІНТЕРТЕКСТУ В ТВОРЧІЙ ПАРАДИГМІ ЛІНИ КОСТЕНКО ІНТЕНЦІЇ, ТРАДИЦІЇ, НОВАТОРСТВО

Юрій КОВБАСЕНКО,
професор, завідувач кафедри
світової літератури Київського
університету ім. Б. Грінченка,
кандидат філологічних наук,
президент Української асоціації
викладачів зарубіжної літератури,
м. Київ

Світлана ДЯЧОК,
учитель української мови і літератури,
зарубіжної літератури Колиндзянської
ЗОШ I–III ступенів, учитель-методист,
Тернопільська область

*Сюжети, теми й образи, мов мікроскопійний
грибок, літають у повітрі; осідають та
розростаються в місцях та часах далеко
віддалених, прилягають до осіб, розділених
від себе сотками миль і тисячоліттями часу,
хоча, без сумніву, завдяки якійсь далекій
покривності ситуацій та обставин, які для
дослідника не всі й видні виразно.*
Іван Франко

Словам Івана Франка, винесеним у епіграф цієї статті, минуло понад століття. Попри це вони саме про те явище, яке ми іменуємо все ще модним терміном «інтертекстуальність» і вважаємо чи не найважливішим атрибутом літератури постмодернізму. «Кожен текст є інтертекстом, – читаємо французького семіолога ХХ ст. Ролана Барта, – інші тексти присутні в ньому на різних рівнях у більш або менш упізнаних формах: тексти попередньої культури та тексти оточуючої культури. Кожен текст становить собою нову тканину, зіткану зі старих цитат» [5, 3].

Але ж ту саму «нову тканину, зіткану зі старих цитат», знаходимо вже в римлянина Вергілія (I ст. до н. е.), який для «Енеїди» запозичив дуже багато в свого далекого попередника, еллініста Гомера (IX ст. до н. е.): тривалі виснажливі мандри «долею гнаного нещадно» Енея на шляху до Італії нагадують поневіряння Одиссея дорогою до його рідної Ітаки, а битви дивом уцілілого троянця в Італії напрочуд схожі на війну ахейців під Троєю. То чи можна говорити про

наявність у творі Вергілія «гомерівського інтертексту»? Римлянин навіть виправдовувався після звинувачень у плагиаті. Те саме робив і Шекспір, якого Гаролд Блум обгрунтовано помістив у са-місінський «центр Західного канону» [1]. Адже «Ейвопський лебідь» явно запозичував образи та сюжетні ходи у свого сучасника й земляка Крістофера Марло, на жаль, рано загиблого... Не кажу вже про так звані наскрізні мотиви (лейтмотиви) світової літератури, зокрема «мотив пам'ятника» («Exegi monumentum...»), започаткований Горашем у знаменитій III оді «До Мельпомени» («Ad Melpomene») і потім чимало разів «інтертекстуально процитований» письменниками багатьох епох і країн [3]. Перелік прикладів можна продовжувати й продовжувати. Словом, «старих цитат у новій тканині» художніх текстів вистачало завжди, отже, інтертекстуальність аж ніяк не є винаходом і атрибутом виключно новітньої та сучасної літератури.

То, може, інтертекстуальне цитування в творах Ліни Костенко нічим не відрізняється від подібного запозичення в уже згаданого римлянина Вергілія, або, тим більше, в його українського «позичальника» Івана Котляревського («Еней був парубок моторний...»)? Проте навіть побіжний погляд на специфіку використання інтертексту в творах нашої сучасності й землячки такий висновок заперечує, демонструючи актуальність і перспективність дослідження цього явища під кутом зору його інтенційованості, а також рецепції та трансформації літературних традицій, реалізованих письменницею.

Передовсім зауважимо, що від початку доби постмодернізму (приблизно 1980-ті рр.) інтертекстуальне цитування із одного з-поміж багатьох художніх прийомів перетворилося на провідний художній принцип і навіть літературний мейнстрим. Схожа ситуація спостерігалася, наприклад, із вивищенням художньо-естетичної ролі символу в добу символізму. Як художній засіб символ функціонував уже в давніх літературах, досить згадати хрестоматійний приклад – опис затемнення сонця перед походом Новгород-Сіверського князя на половців, яке символізувало його майбутню поразку («Слово о полку Ігоревім», XII ст.). Але в поезії Поля Верлена, Артюра Рембо, Стефана Малларме та численних їхніх послідовників у всьому світі символ вивищився до ролі «наріжного каменя» поетики символізму. Так само і з використанням інтертексту на межі ХХ–ХХІ ст.: якщо раніше